

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

Bengt Karlsson

Senter for psykisk helse og rus, Fakultet for helse- og sosialvitenskap,
Universitetet i Sørøst-Norge – Studiested Drammen.

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

Disposisjon:

- **Nordiske og globale samfunnsutfordringer**
- **Fellesskap i individualismens tidsalder**
- **Hva kan mening være?**
- **Recovery – et tvetydig eksempel?**
- **Eksempler til inspirasjon og glede**

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

- **Nordiske utfordringer:**

- 1. Den nordiske velferdsmodellen er under press ideologisk og økonomisk
- 2. Utfordringer knyttet politiske intensjoner og praktiske realiteter – New Public Management som eksempel
- 3. Nye praksiser stiller krav om standardisering, objektive målinger og kunnskapsmessig og økonomisk ensretting – Pakkeforløp som eksempel
- 4. Motsetninger mellom mot det individorienterte og den individualiserte psykiatriske sykdomsforståelsen knyttet til diagnostiserende kulturer og individualiserende problemfokus
- 5. Er f.eks. recovery, en ny bølge som går over ved å bli sosialisert inn i det gamle – kom som du er og bli som oss? – «Dette har vi alltid gjort»

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

- **Globale utfordringer:**
- *Special Rapporteur on the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health:*
- 1. Sosiale ulikheter og fattigdom
- 2, Ensomhet
- 3. Sosial eksklusjon
- 4. Individualisering
- 5. Makt og maktrelasjoner
- 6. Menneskerettigheter som basis for arbeid med all helse

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?.

- *FN's spesialrapportør - Områder som krever ny kunnskaps- og praksisutvikling:*
- Sosiale determinanter som betingelser for psykisk helse
- Fokus på sosiale ulikheter, ensomhet, eksklusjon
- Bevegelse fra individualisering til psykososiale og samfunnsmessige forhold - behandling: Fra isolasjon til samfunn
- Styrking av fellesskap og sosiale relasjoner
- Paradigmeskifte påkrevd: Menneskerettighetene som basis for arbeidet med psykisk helse

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

- **Fellesskap i individualismens tidsalder:**
- Forholdet mellom individ – individualisering – individualisme
- Skap deg selv og din egen fremtid – den vestlige kulturens disiplinering
- Kommune er community er fellesskap er å gjøre noe felles
- Relasjonell velferd gjennom sosial tilhørighet og inklusjon

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

- **Victor Frankl (1959):**
- Søken etter mening er en menneskelig primærkraft
- Mening møtes gjennom vår eksistens i verden
- Mening må oppdages og slik skapes
- Mening er konkret og krever handling
- Den sanne mening finnes i verden sammen med andre
- Mening er eksistensiell og konkret – den skapes og utvikles individuelt og i fellesskap

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

- **Recovery – et tvetydig eksempel?**
- Starten i opprør, kollektivism og fellesskap i kamp for like rettigheter til alle
- Akseptasjon av mangfold av individer, væremåter og liv
- Fra Anthony til CHIME – Fra individualisme og ensomhet til tilhørighet og mening for individet og fellesskapet?
- Personlig recovery og/eller relasjonell recovery?

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

- **Anthony – 1993:**

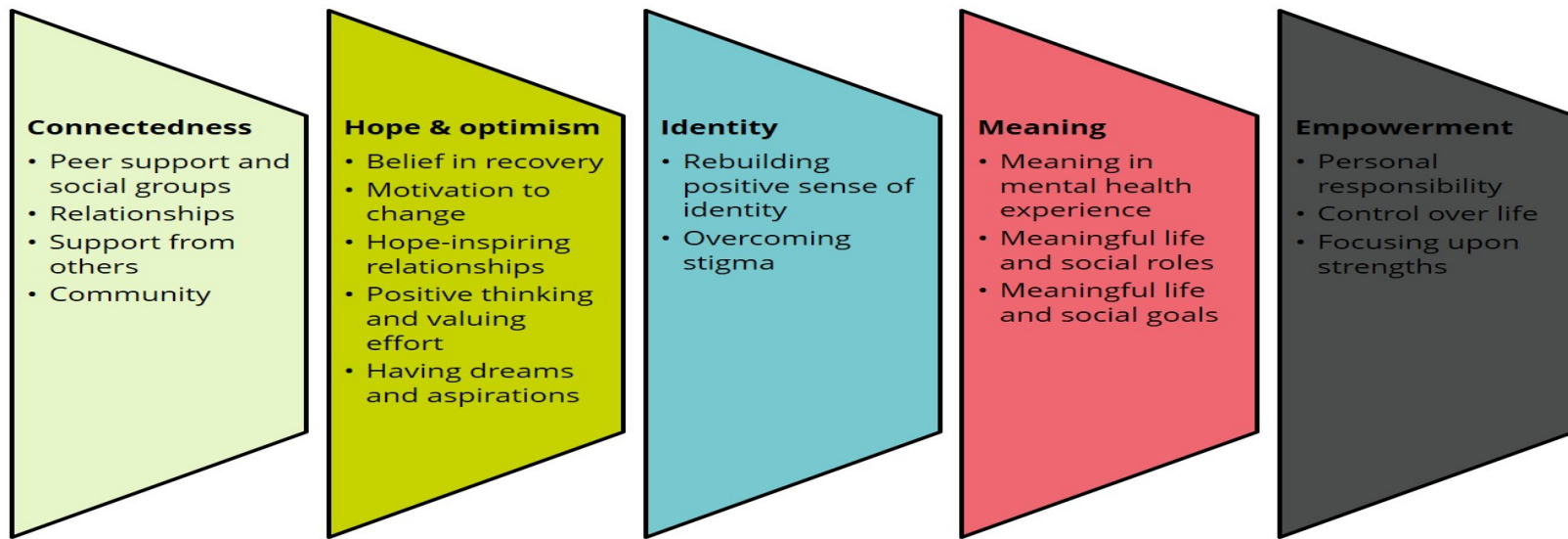
«Recovery er en dypt personlig, unik prosess som innebærer endring av ens holdninger, verdier, følelser, mål, ferdigheter og/eller roller. Det er en måte å leve et liv på som gir håp, trivsel og mulighet til å bidra, på tross av begrensningene som de psykiske problemene representerer. Recovery innebærer ny mening og nye mål for livet, og muligheter til å vokse og utvikle seg» (Borg, Karlsson & Stenshammer, 2013, s.10).

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

- **CHIME** :
- Tilknytning (Connectedness)
- Håp (Hope)
- Identitet (Identity)
- Mening (Meaning)
- Egen myndighet (Empowerment)

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

The CHIME framework for personal recovery

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

Eksempler til inspirasjon og glede for å kunne skape mening og fellesskap :

- Recoveryverksteder
- Gatelagsfotball
- Psykiatrialliansen
- Recoverydannelse
- Erfaringsmedarbeider/konsulent/likeperson/mentor

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

- **Ole Sørensen (2016):**

«Vi er nødt til at forstå, at «samfundet» starter hos os selv, og at vi hænger sammen. Samfundet er ikke noget «de andre» må tage sig af. Vi er et stort hav af en masse bølger. Lige nu er du måske oppe, men om lidt kan det være, at det er dig, der er nede. Alle kan uden videre blive syge, skilt eller ramt af stor sorg, som det kræver hjælp at komme videre fra. Det er lettere at fange den gode bølge igjen, hvis du kan holde dig flydende, fordi det er salt nok i vandet. Vi mangler salt i vores hav, for flere falder til bunds nu. Vi har brug for at rulle en modbølge i gang. Starten er et stærkere sammenhold, større tillid og mere øjenkontakt. Med en kraftig understrøm af handling».

Sosial tilhørighet og fellesskap – kan det gi mening?

Lykke til og takk for meg!